

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VIme, 1480

D[omi]nica in passione christi. Sermo xxxiii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

xxxiii

ex recollectione fragmentorum magis apparere certitudo miraculi
Ne pereant: non enim sunt abiicienda que superfluent mensis. sed pauperibus ergo: collegerunt ergo et impleuerunt. id est cophi nos fragmentorum: Est autem cophim⁹ vas factum de pīncis aut folijs palmarum contextis quo agunt seruilia opera: ex quicq; panib⁹ et duob⁹ pilicibus que superfluerunt his q̄ manducauerat: unde hoc Thero addiscamus non esse tenaces in dandis elemosinis. qz deus habundanciam⁹ tribuit. Quarto tangit laus subsecuta diuinū beneficium. Sed sciendū q̄ nihil dignū deo retribuē possumus p̄ beneficīs acceptis. Primo quidem qz oia nostra ipsius sunt: i. Paral. 19. Tua dñe sunt oia. et que de manu tua acceperimus deditus tibi. Secundo qz ut dicit ps. bonorum meorum non in diges. Tercio qz excedunt beneficia eius nrām facultatem. ps. Quid retribuam domino pro oībus que retribuit mihi. sed tu vult deus a creatura laudari in quo nō ipse sed creatura perficit. Unde tangit quales deo reddiderunt gratias hoīes resedē: Illi ḡ hoīes cū vidissent q̄ fecerat signū: unde ipsius declarabat oīpotēcia: dicebant laudando et glorificando: qz hic est vere propheta: xp̄ua h̄m Aug. dicit propheta: quia dñs propheta⁹ est. Dicit autem dñs propheta⁹ ppter quatuor. Primo quidē quia omnes prophete acciperunt de spū eius ut p̄uidarent futūa. ipse vero in seipso om̄i habet cognitionem. Secundo quia illi aliquorū habuerunt cognitionem xp̄a vero om̄i. Ioh. 16. nunc scimus quia oia scis. Tertio quia cognitionis eius est eterna. prophete vero cognovit in tpe Quarto quia oīs propheta terminat ad xp̄m Mt. 10. huic om̄is prophete testimonium phibent: qui venturus est in m̄dm: ad redēptionem hūani generis. et ut nos ad celestia regna p̄ducat R.

Dñica in passione christi. Sermo xxxiii

Iebat ih̄us turbis iudeorum et principib⁹ sacerdotū quis ex vobis arguet me de p̄cō te. Ioh. 8. Sexta feria precedenti audientes de resuscitatione Lazari inde colligerunt assilū aduersus ih̄m ut eum occiderent. Ideo hodie incipit eccl̄ia agere de passione xp̄i. Patitur autem aliquis duplicitate. sc̄z verbis et tumeliosis. et damno operis quibus duobus moīs passus est xp̄us a iudeis. unde eccl̄ia p̄mo agit de passione et tumelie et obprobriorum usq; ad dñicam palmarum. exinde vero agit de passione plagarum et verberuz. In hoc igitur euangelio manifestatur q̄ mansuetus xp̄us iudeos fuerit allocutus. et q̄ furibunde illi econuerso obprobria intulerint. commendabat xp̄us suam doctrinaz. et illi contra eā vitiahabat

Sermo

Vita igitur in euangelio tangunt. premititur enim doctoris sufficientia matulata obprobrijs. Scđo addit doctrine efficacia reprobata mendacis ibi. Amen amen dico vobis si quis hominem ēc. Tercio postponit iudeorū infamia aggrauata malicijs. ibi. Tulerunt ergo lapides ēc. **X** Volens igit̄ dominus mitigare iudeos a desiderio sue mortis. & veritatem diuinaz illis ostendere. In pā parte q̄tuoe facit. Primo em declarat suā sufficiētiam demonstrans q̄ nihil est in se. ppter qđ occidi debebat et sua doctrina contemni: Dicebat ihus turbis iudeorū: tanq̄ minoribus & principib⁹ sacerdotum: tanq̄ maioribus. ipse em sēm erudit intellectum paruorū et maiorū. Nota q̄ iudei turbarum noīe a p̄pellant ppter duo. erant enim turbidi q̄si obscurati intellectu. vt verba xp̄i loquentis non intelligerent. Jo. 8. loquela mēa non cognovistis q̄ non potestis audire h̄ monē meum. quib⁹ xp̄us loquebatur vt obscuritatē tolleret. q̄ ip̄e est candor lucis eterne. speculū sine macula diuine sc̄z maiestatē. Scđo dicunt iudei turbe quasi turbati. quia inflammati erant atra xp̄m ira & indignatione. ps. turbati sūt et moti sunt sicut ebruis quib⁹ tñ loquebat xp̄us. vt furore mentis eoꝝ sedaret. Deinde suaz tangit sufficientiā duplē que debet esse i dōctore debet em dōctee ordinatus esse in voluntate ut veritate diligat debet esse illuminatus in intellectu ut veritatē intellectā dōceat. Argumentat igit̄ xp̄us hoc modo illius d̄z suscipi doctrina qui hanc duplē habet sufficientiā. sed dicit q̄ xp̄s ordinatum h̄z affectū quia est sine omni p̄cō. illuminatū etiā h̄z intellectū q̄ non docet aliud q̄ veritatem. q̄ ipsius doctrina suscipienda est. **B** Tangit igit̄ primā sufficientiaz oīdens innocentia vite. Quis ex vobis arguet me de p̄cō q̄si diceret si eēz peccator nō esset mirū si me nolletis audire. Sed vt dicit Job. 34. Absit a deo impietas & ab oīpotente iniqtas. Considera saluatoris sanitatem. q̄ de nullo p̄cō nec originali nec veniali nec mortali p̄t eum alijs arguere. ipse em est sanctus sc̄torū qui per nationes in alias sanctas se transserit. amicos dei & p̄phetas constitut. Considera etiā ipsius hūilitatem. q̄ ipse ponit se in discussione huorū. Job 31. n̄ dēmpli subire iudicij cū seruis meis cū disciparent aduersum me. nec expectat iudicij q̄runtiq̄ seruorū. sed malorū et infidelū. nec q̄runtiq̄ malorū. h̄ etiā ab iniqtias expedit iudicari. Deuī. 33. iniqtas n̄m sunt iudices. Vnde Christus magna iniqt fiducia iusticie est vbi causa etiā aduersario amittit. alid erem⁹ etiā vt dicit Dñs. q̄ nullus n̄m tantā demonstrare potuit innocentiaz vt dicat q̄s arguet me de p̄cō. Si enim

xxvii

dixerimus quoniam peccatum non habemus nos ipsos sed uicimus
mentimur. Diere. et arguet te malitia tua. et aueratio tua incre-
pabit te. Deinde secundum tangit doctoris sufficientia: Si veritate
dico vobis: Ioh. 18. Ego inquit in hoc natus sum. et ad hoc veni
in mundum ut testimonium phibeam veritati: quare non creditis
mihi: non habenti vita defectu nec veritatis. ps. Non credide-
runt verbo eius. et murmurauerunt in tabernaculis suis non ex-
audierunt uorem domini. C Secundo quod indei non poterant
rationabiliter christo respondere. ideo ipse huius causam assignat quod
ipsius verba non audiant. d.: Quia ex deo est dei verba audit:
ista propositio dat intelligere suum dominum. scilicet qui non est ex deo ver-
ba dei non audit: propterea igitur vos non auditis. quod ex deo non
estis: Audiebant quidam dei verba auditu corporis. sed non aure
cordis. ps. Non audiuit plus meus uocem meam et iste non in-
tendit mihi. Scindendum ut dicit Augustinus. Quod omnis creatura quantum ad
naturam est ex deo. quod omnia per ipsum facta sunt. sed quidam alius
modus essendi a deo reperiuntur scilicet esse gratuitam de quo habent. Jo.
1. non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis nec ex voluntate
viri sed ex deo nati sunt. quo modo non omnes sunt a deo. immo quidam
sunt a diabolo illi uis qui per peccatum mortale auersi sunt a deo
Argumentum est igitur quod aliquis sit a deo per gloriam et amorem quam
audit verba dei quod libenter audiuntur verba illius quem diligimus
Et ille non est a deo qui ipsius verba non audit D Nota
Item Gregorius quod aliqui sunt qui verba dei nec aure corporis dignatur
audire sed magis delectantur in fabulis et vanis sermonibus. et Thymo-
mo. 4. a veritate quidam auditur auertent. ad fabulas autem duer-
tentur. de salute istorum desperandum est quod non est spes sanitatis
infirmi nullam medicinam volentis suscipe. quidam vero dei uera
audiunt. sed nulla mentis delectacione ea percipiunt ex infestatione co-
lere. Quidam autem sic delectantur in eis ut etiam fletibus copungantur
sed verba non retinent quod post paululum ad peccata dilabuntur filii
cribro quod madeficit aqua. aquaz tamen non retinet. sed quidam ita
ea cum intentione suscipiunt ut ea retineant non tamen in memoria
sed etiam in operatione et isti sunt sapientes de quibus dicitur Mat. 7. ois
qui audit verba mea et facit ea assimiliabitur viro sapienti quod edidit
sicut domum suam super firmas petras. Consideret igitur unusquisque
in corde suo ut dicit Gregorius si ita audit uera dei ut ex eo sit non
enim sufficit ea quocunq; audire sed oportet etiam item ubi a deo opera
ri Rom. 2. Non auditores leges sed factores iustificabuntur. Tercio
tangit quod indei in tumultibus prouperunt saluat oris. instat enim
duplici illius sufficientie quam de se signauerat: Rulerunt igitur

Sermo

iudei et dixerunt ei non considerantes quod sed solum ut diccerent
Sic hoies peccatores ira et indignatione commoti blasphemant
dñm. Apo. 16. blasphemauerunt dñm celi pre dolosibz et vulneri
bus suis et non ergerunt pñiam; nōne beneditim⁹ nos: ex quo
modo loquendi inuit q̄ hanc atumeliaz frequent obijuebat
xpo. ¶ : qr samaritanus estu: id qđ dixerat. q̄s ex vo
bis arguet me de p̄cto atra id qđ dixerat. Si v̄itatem dico vo
bis quare nō creditis mihi. dicunt: a demoniū habes: iō fallax
es. nec veritatē loqueris. Nota qr ut habeat. 4. Re. 17. Temp̄
Ezechie regis iuda venit salmanasar rex assirior⁹ et transstulit
filios isrl̄ in assirios. et in terra israhel posuit gentiles hitatores
qui cū legem dei non obseruarent. immisit dñs eis leones qui
eos deuoebant. vnde ex parte ceperunt obhuare ritū iudeor⁹.
et ex parte idolis seruiebant et vocabant samaritanū a p̄ncipali
civitate regionis quā inhabitabant. que dicebat samaria ppter
quod ista gens maxime erat odiosa iudeis. et ex eo q̄ inhabi
tabat terram eoz. et ex hec q̄ ritū iudeor⁹ fedebat gentilitatis
disuetudine. Scinduz aut q̄ iudei bene nouerant xp̄m esse na
tione iudeū et non samaritanuz. sed hoc tñ ei ipsi ōtiunt ppter
quatuor. Primo hm Drige. in obprobriuz qm illa natio apud
eos erat temptibilis. Scđo ut dicit Alhym⁹ ppter odioz. quia
ita habebat xp̄m odio ac si samaritan⁹ esset. Tercio hm Thro.
qua samaritanū ex pte seruabant legē et ex pte soluebant. et qr
videbat eis q̄ xp̄us pfecte non iudaizaret. ideo eū samaritanū
dicunt. Quarto qr samaritanū apud eos p̄ctores reputabantur.
et atraq̄ iudeis. xp̄s aut iudeis erat atraq̄ eoz via comp
hendens iō q̄ sit samaritanus illi obhiciunt. In quo nitunt ostē
dere eū esse peccatorem atra id qđ dixerat. quis ex vobis argu
et me de p̄cto. ¶ Nota etiam q̄ ppter tria dixerūt xp̄m
esse demoniacuz. Primo hm Thro. qr reuelabat cogitacōs eoz
quod demoni attribuebant. et tñ demoni abscondita sunt ocul
ta cordiū. Scđm hm Drige. quia credebant q̄ in principe demo
nior⁹ ejceret demonia. Tercio hm eundez et Cris. ppter hmo
nes eius transcendentis capacitatē humanā. quibus deū p̄rem
fuius asserebat. et q̄ de celo descendebat et q̄ erat panis viuus.
putabant eū esse demoniacum. Igit suam potentiaz et sapiam
demoni attribuebant ex quibus omnibz instabant atra id quod
dixerat. Si veritatem dico vobis quare nō creditis mihi: nam
demoniacus credendū non est. quia loquunt a diabolo. in quo
veritas non est. et cū loquit mendatiū ex p̄prijs loquit. qr men
das est et pater mendaci⁹. Jo. 18. ¶ Quarto tangitūr

xxxiii

mansueta xp̄i responso: R̄ndit ih̄esus et dixit: Ego demonū non habeo: vide quō mansuete a simplici verbo negat qđ illi obīcūnt. Vnde fīm Gre. pensanda est saluatoris nostri māsuetudo et patientia. qz nos etiā sine causa aliquā infirmus atque melias illatus etiā forte iuste sustinere nō possumus sed p̄ quis conuictis in maioce prorumpimus im̄peria. & si facultas ad sit etiam facto vindicam⁹ iniurīā vel saltem c̄cipimus odium. sed salvator noster iuste p̄tulit im̄peria ossauit a vindicta v̄bo & ope h̄cē vere dicere potuisset vos potius habetis demonū & iuste in vexatiōez demonū eos tradere potuisset non est igit̄ur demonū habent. tantaz monstrare mansuetudinē. Deīnd bre uiter quatuor rōnes xp̄s adducit quib⁹ ostendit se non h̄cē de monez. D Prima qz diabolus nō querit gl̄iam et honorem dei. sed conat illū extinguēt: s̄ ego honorifico p̄rem meū diuinū: ergo demonū non habeo. Non orificat aut̄ xp̄s deum p̄rem. qz subam potentiam sapiam et cuncta que ipsius sūt. dicebat sibi a p̄re tradita. & ideo ad honorez p̄ris cuncta opabat. Vnde Nilla. 4. de trinitate. nihil inquit habet filius nisi qđ na scendo accepit & admiratio honoris geniti in honore generatis est. magnus igit̄ honor est deo p̄ri talem filiu⁹ generasse. Deīnd conquerit salvator: Et vos in honorez me: Ro. 2. qui in lege gl̄iaris p̄ p̄uaricatione legis deū in honores ve multipliciter dei filiu⁹ in honoreauerūt indei & in honoreauerūt ei⁹ dignitatez dicit̄es eū esse demoiā cū. in honoreauerūt eius originez dicens: hunc aut̄ testimus. Vnde sit Io. 9. in honoreauerūt ei⁹ dignitatez Mat. 13 nōne h̄ est fabri fili⁹. in honoreauerūt ei⁹ potentia quā beelzebub attribuebant. in honoreauerūt veritatez eius. Joh. 8. tu de teipso testimoniu⁹ phibes. testimoniu⁹ tuū non est v̄x. in honoreauerūt eius sanctitatē Mat. 11. Ecce homo vorax et potator vini. publicanoz & peccatoz amicus. in honoreauerūt eum in p̄priis pluri mis & tandem morte ignomiosa eū interficerunt. Sedaz rōnem adducit q̄ demonū non habeat q̄ talis est. diabolus in oībus suis opibus querit p̄priam gloriam: ego aut̄ non quero gl̄iaz meam: quare demonū non habeo. non quesuit xp̄s in mundo isto gl̄iam nec ullam magnificētiā. venit em̄ vt doceret omnē mundi gloriam atēmnendaz vt dicit Gre. Tercia ratio talis ē. Ille non habet demonū quē deus glorificat. s̄ deus p̄ querit gloriam meā. & hoc est q̄ dicit: est sc̄z deus pater: qui querat: filij gloriam ut glorificet ab omni creatura. dedit deus p̄ filio glorificationem in baptismo & in transfiguratione. z. Pet. 1. Accipiens a deo p̄re honorem & gloriam vocē de lapsa ad eu⁹

Sermo

huiusmodi a magnifica gloria hic est filius meus dilectus in quo mihi placuit. sequitur ergo quod non habeat demonium. Quarta vero talis est. non est ille demoniatus cuius iniuria deus iudicat et puniet. sed deus iudicabit vos de eo quod dictis quod demum habeo. et hoc est quod dicit: et est deus propter qui iudicat in me et vos de illate otumelij. ps. Iudica me deo et discerne causam mea de gente non scita. quare demoniatus ego non habeo. Nota quod Christus non tradidit ad illud quod dicebant eum esse samaritanum propter tria. pro quidem quod samaritanus auctos interpretatur et ipse est quod custodit nos. sine enim custodia frustra vigilant custodientes. et lupus rapit et dispigit oves. Secundo quod apud deum non est diversitas nationum. sed diversitates meritorum distinguuntur. ipse enim est samaritanus cum samaritanae beneficiis grecus cum grecis. iudeus cum iudeis et latinus cum latini. Ro. 10. Non enim est distinctione iudei et greci. nam id est dominus et ad Col. 3. Induite nouum hominem qui renouat in agnitione dei hunc imaginem eius qui creavit eum. ubi non est masculus et femina. in quo novo homine non est distinctione maris et feminae nec generis et iudei. circumcisio et prepucium. barbarus et scita. huus et liber sed oia et in oibz Christus. Tercio quod Christus appellat se samaritanum in parola illa hominem spoliati et vulnerati a latronibus super quo misertus est samaritanus et alligavit vulnera eius. Luc. 10.

Secunda pars.

Ecclando enim dicit. Amen amen dico vobis si quis tecum fidei doctrinae Christi efficacia quam mendacij viae auerteret et quatuor faciat. premitur enim efficacia sermonis Christi:

Amen amen. et vere vero dico vobis. Ista repetitio divini iuramenti infallibilem veritatem ostendit verborum Christi. R. Si quis sermonem meum seruauerit: dupliciter seruat Christi sermo. cor de meditando et opere eius precepta impletendo. talis certe qui sic seruat: morte non videbit: et non experietur: in eternum: sicut anima corporis infusa prestat illi vitam. et sic ros florem vivificat. ita sermo Christi vivificat animam. Sed contra dicit in. ps. Quis est homo qui vivit et non videbit mortem. quod si diceret nullus. Et dicendum quod triplex est mors. scilicet nature que separat animam a corpore et hanc omnes hominem experient. sed tamen dei sermo facit ut ista mors atemnatur. immo quod desiderari putat dicebat apostolus. Cupio dissolui et esse cum Christo. et ultraeius virtute sermonis Christi aliqui illa mors totaliter destruet quoniam in resurrectione omnes homines immortaliter resurgent. Psal. 25. Precipitabit dominus mortem in sempiternum. Secunda mors est culpe per quam anima separatur a deo. ab ista liberatur homo dei quia seruans sermones eius nunquam peccare poterit. nam

xxvii

Dei sermo sua viuacitate etiam mortua vivificat. Hebr. 4. viuus est homo dei et efficax. Ro. 4. vivificat mortuos et vocat ea que non sunt. tanquam ea que sunt. Itz sermo Christi vivum animam in vita conseruat. Sap. 16. Sermo tuus domini nos qui in te credidimus conseruat. Item si contingat animam spiritualiter infirmari. sermo Christi illam sanat ne moriatur. Sapientia. 16. Nec herba nec malitia sanavit eos. sed sermo tuus domine qui sanat vniuersa. Tertia mors est eterne miserie. pene viz inferni. de qua dicit propterea. non est in morte. et in inferno qui memor sit tui. quia mortui non laudant dominum. neque omnes qui descendunt in infernum. hanc non percepient seruantes Christi sermones. Job. 5. in fame id est in desiderio diuinorum sermonis eruerit te de morte. et non timebis calamitatem cum veneris. Cum igitur Christus dicit: Si quis sermones mei seruauerit mortem non videbit infernum: intelligendum est de morte culpe et miserie. sed non de morte nature. quam tamen diuinus sermo atterit. et aliqui totaliter destruet. Secundo ponitur in deo contradictione: dixerunt ergo in dei: impudici et attrita fronte fustigare non poterant verbum a Christo quin statim contra-dicerent. et volentes respondere. ab impropositis intrupiunt: nunc cognovimus quia demonium habes: sufficienter amouerat Christus hanc contumeliam. sed tamen eam replicant ne subcumbere videantur. Et hinc Gre. ex beneficio predicationis Christi semper fiebant peccatores. postea arguit contra dicta a Christo tali ratione. non est maioris efficacie sermo tuus quam sermo dei. sed obseruatores diuinorum sermonis mortui sunt. quales fuerunt abraham et ceteri prophetae. ergo sermo tuus a morte non liberat. vel aliter potest formari ratio. Nam quod litera magis sonat. Si seruare sermones tuos facit alios immortales. multomagis sermo tuus liberaret te a morte. sed constat quod sermo tuus non liberabit te a morte. cum non sit maioris efficacie sermone Abraham et aliorum prophetarum qui omnes mortui sunt. ergo si sermo tuus non liberabit te a morte per consequens multo minus potest alios facere immortales. nisi forte credas te esse maiorem quam patres precedentes. Et ideo quasi insultantes derisorie duas illi questiones ponunt. an videlicet ipse maior sit quam abraham et quem seipsum faciat hoc est ergo quod dicit: Abraham mortuus est: qui sermones dei in omnibus obseruauit. egrediens ad imperium domini de terra sua et cognatione atque paratus fuit ad hominem dominum implorare filium. sermo etiam eius tante fuit efficacie ut inclinaret deum ad parconduz sodomitam. si inter eos essent degem iusti: et prophetae mortui sunt: quod seruauerunt sermonem dei. et in suo sermone potentes fuerunt sic

Sermo

Moyles David Salomon. helias. heliceus. psalmas. Hieremias.
Ezechiel. daniel. atqz ceteri omnes: et tu dicas: quasi mencien-
do: si quis sermonem meū seruauerit. mortem non gustabit in
eternū: Loco eius qd xpus dixit. mortem nō videbit isti dicunt
non gustabit a in idem redit quia tam videre q gustare accipi-
tur pro experiri vel p peripe. a tunc insultando ex dictis appo-
nunt xpo duas questioes. Primo: nunquid tu maior es p
nostro abraam qui mortuus est: pater fuit abraam iudaice ge-
tis quia ei primo facta est remissio futuri seminis. ab eo incep-
pit circuicio a omnes iudei hū carnem ab eo descenderunt et
addunt. es tu maior prophetis: a prophete mortui sunt. Tri. non di-
scernit inquit qm non solū abraam a prophetis. sed etiā quolibet
nato ex muliere qui natus est ex vīrgine maior est. Secunda que-
stio est: quem teipsum facis: Ille scipsum facere dī qui cum nihil
sit. reputatione tñ sui magnus est a se extollit. dicit ergo iudei
xpo. cum nihil sis a abiectus quē teipsum facis: quiqd te de se
tis. quem te reputas. Tercio ponitur xpi responso. Et non re-
spondit ad illud impenium: nūc cognouimus quia demonū
habes: quia huic dicto sufficienter respondit. etiaz qz videbat
eos paratos ad atumelias inferendas. Item non respondet ad
rōnem eoz qua mitebant pbare q sermo xpi a morte non libe-
rat. eoz enim ratio non erat ad ppositum. quia xpus intellige-
bat q sermo eius liberaret a morte culpe a miserie. a ipsi argue-
bant q non liberaret a morte carnis. Rndet igitur illi duplī
questioni sibi ppositi. Et primo ad secundam. Sed ad primā. Se-
cunda questio fuit quē teipsum facis: Respondit ihus: in qua
responsione intendit ostendere q ipsi nō sunt dispositi ad intel-
ligendū quid ipse sit. Et p̄dit mirabiliter subtili et artificioso
textu rationū. dicit ergo queritis a me. Quid ego me faciam.
respondeo: q si ego dixerō vobis mā gloriaz: non credit mihi
Si ego glorifico meipsum: si per verba mea gloriolum me fe-
tero: gloria mea nihil est: i. gloriā mā nihil reputabitis. qz
obiciebant sibi. tu de teipso testimoniū phibes. testimoniu tuuz
non est verum. Non estis igit idonei audire a me quid ego sim
Sed nec etiaz estis dispositi q sciatis hoc per alīū. nullus enim
alius scit quid ego suz nisi pater celestis: qui me glorificat quē
vos dicitis: esse deum vīm. ab ipso aut̄ non potestis scire quid
ego sum. quia eius noticiam non habetis. ergo nec a quoqz
alo. Et hoc est q dicit: Est pater meus qui glorificat me: id ē
gloriosuz me reddit in vīce de celo lapsa. in miracul a in vītate
sermonis. nec iste glorificator est alienus a vobis quē vos dicitis.

quia deus vester est. unde testimonio eius de me credere debere
 sis si non potestis. quia non habetis eius noticiam et non cognoscis-
 sis eum. Thophilus dicit. Si vere patrem cognoscerent fi-
 um eius venerarentur. Si igitur mihi non vultis credere testi-
 monium de me perhibenti. nec potestis scire quid ego sum per
 eum qui me glorificat. ideo quia: non cognoscitis eum: oportet
 ergo ab hoc incipere ut deueniatis in cognitionem glorificato-
 ris mei et tandem me cognoscatis. sed in cognitione eius non
 potestis venire nisi per me. quia ego solus novi eum. Mat. 11.
 Nec prius quis novit nisi filius. et cui voluerit filius reuelare.
 Et prima Jo. 4. Deum nemo vidit usque. sed unigenitus qui est
 in sinu patris ipse enarravit vobis. Et hoc est quod dicit: Ego autem
 novi eum: et ideo a me queratis de eo. ut tandem per eum in mei
 noticiam veniatis: Et si dixerim quod nestor eum. ero similis vobis
 mendax. Crib. Sicut vos dicentes scire eum mentimini. ita ego
 ero mendax si dixerim eum nestire sed scio eum. quia sum Tho.
 naturaliter ipius habeo cognitionem. quia verbum est patris
 quod nulli creature concedit naturaliter. et probat quod ipius habet
 at cognitionem per id quod sequitur. L. Et sermonem eius ser-
 uo: dicitur Christus seruare patris sermonem tripliciter. scilicet substancialiter
 opero et verbo. Substantialiter quidem ut dicit Thophilus
 sermonem eius seruo. rationem substantiae patris habeo. Eadem
 enim in deo substancia est patris et filii. ideoque filius prius cog-
 noscit. dicit etiam filius sermonem patris seruare et sum Tho.
 mandata eius opere completere. quod non esset nisi ex toto prius
 cognosceret. Tercio sum Augustinus. filius est verbum patris. id est
 Christus loquitur verbum diuinum loquitur. ergo Christus etiam ver-
 bo locutionis: sermonem. hoc est verbum patris seruat: quod ipse
 verbum est. et ideo habet prius noticiam. immo verbum est ipsa
 declarata noticia patris. Nota intelligentiaz illius ubi: Est prius
 meus qui glorificat me quem vos dicitis: quia deus vester est
 et non cognoscis eum: quia in diuinis non est deus. nisi pater
 et filius et spissandus. et quicunq[ue] deus veneratur prius et filius
 et spiritus sanctus venerantur. Unde non potest esse quod deus alicuius sit.
 nisi pater et filius et spiritus sanctus. nec prius alicuius est deus. cum
 non sint deus et filius et spissandus. quia trium personarum est una
 diuinitas substantia. et ideo pagani et gentiles venerantes deum
 tres personas adorant. sed tamen errant. quia deum quem adorant
 non credunt esse distinctum in personis. quem tamen distinctum
 adorant. Iudei ergo vel nullam vel difusam et tenuem habebant
 cognitionem de trinitate diuinarum personarum. et ideo dicit Christus

Sermo

q[ui] pater glorificans eum est deus iudeoz. quia pater essentialiter deus est. nec tamen excluditur filius quin & ipse sit deus eoꝝ quia patris & filij una est diuinitatis essentia. h[oc] sufficit ad propria argumentationem hoc solum accipe q[uod] pater glorificans filium sit deus iudeoz. sed tamen hunc deum non cognoverunt. quia licet aliquo modo eum cognoverint in substantia non tamen cognoverunt eum in persona. q[uod] si rationem personalitatis patris cognovissent. non dubium est q[uod] filium diuimus intellexissent. Deinde ad secundam questionem respondet qua querebatur an ipse esset maior q[uod] abraam et probat se esse maiorem eo tali ratione. Ille qui aliquem beatificat maior est eo quem beatificat. sed ego abraam beatificavi quod probat. quia totum gaudium quod habuit abraam & maxime desiderauit. fuit ut me videret. igit ego sum maior eo. Et hoc est quod dicit. Qd: abraham pater noster exultauit: supple quoniam sperauit ut videret diem meum. Theophili. Diem certa desiderabilem & leticie plenum. ps. Nec dies quaz feiat dominus exultemus et letemur in ea. Nota q[uod] dies iste potest intelligi dies nativitatis eterne de quo dicit. ps. Ego hodie genui te. iste dies nec principium habet nec occasum. hunc diem cognovit abraam. ut dicit Gregorius. Quando in figura sume trinitatis tres angelos suscepit hospitio. Vel per diem intelligit dies nativitatis temporaliter de quo Luc. 2. Status est hodie salvator mundi. quem diem ut dicit Augustinus. cognovit abraam. quia precepsit christum ex suo semine nascitur. Vel per diem ut dicit Christus. intelligitur dies passionis christi quem precepit abraam in figura immolationis arietis pro filio. Vel forte per diem intelligit claritatem diuinam. nam dies dicitur a dyano quod est clarum. vel a diis. hoc omnia quatuor scilicet eternam generationem christi & tempore et passionem atque claritatem diuinitatis: videt abraam in fide et figuris non aperta specie: & gaudens est: dicit Augustinus. Magnum gaudium fuit cordis videntis verbum manes splendorum per ipsum mentibus resplendentem apud prem manentes deum. & aliquem in carne venturum. non de patris gremio recessurum. Quarto ponitur iudeoz traditio. Responsioni autem alterius questionis non tradicunt quia forte responsione non intelligebant. sed tradicunt ei quod dixerat respondendo ad questionem an ipse esset maior abraam. dixerunt ergo iudei: ad eum: quinquaginta annos nondum habes: erat christus tunc triginta annos: & abraam vidisti: quasi dicerent multa sunt annos curricula ex quo mortuus est abraam. quia erant ultra nu-

merum duorum millium annoꝝ. quod ergo vidisti abraam. et tu non dixerat dominus se vidisse abraam. sed econuerso quia abraaz viderat diem christi. sed eadem difficultas erat utraque habuit intellectum eoꝝ. **N** Deinde ponit christi responsio: dixit ergo eis ihesus: respondit eis male intelligentibus. quia abraam nūc videtur christum corporeis oculis. nec christus abraam. quod habuit naturam assumptam christus fuit post abraam. sed tamen quantum ad subiectum diuinitatis christus fuit ante abraam. Vnde christus oculo diuinitatis vidit abraam. et abraam vidit eum oculo cordis fide illuminato. Et hoc est quod ait: Amen amen dico vobis: bene expediebat regnus patrem iuramentum. quia rem arduam et incredibilem iudeis erat dicturus: Anteque abraam fieret ego sum: hoc est veritas habuit diuinitatis subiectum. quia in principio erat verbum. et verbum erat apud deum et deus erat verbum. et omnia per ipsum facta sunt. et sine ipso factum est nihil. Nota duo. Primo quod volens christus durationem sue diuinitatis ostendere. non dixit antequam abraam fieret ego fui. sed ego sum. quod sui signat esse cum preterito. diuinitas autem non habet preteritum nec futurum. sed presentis tempore. Exordio. Ego sum qui sum. et ideo dixit christus ego sum. Item nota habuit Augustinus. quia loquebatur de existentia ipsius abrae. significauit enim ea per fieri dicens. antequam abraam fieret. quia soli creatura competit fieri. deo vero non competit fieri sed esse tempore. Vnde essentiam suam significans de seipso dixit Ego sum. differt ergo hoc verbum sum ab hoc verbo fieri in significatione et in significato. quia propter deum competit esse. sed non esse factum est.

Tertia pars.

Ercio cum dicitur. tulerunt ergo. tangitur indeoꝝ insania malicijs aggrauata. Et duo facit. tangitur enim primo opus iniquum: Tulerunt ergo lapides iudei: ut iacerent in euin: defecerant eis verba quibus exprobabant christum. unde currunt ad lapides. Et habuit Augustinus. Tanti erat duricia cordis eorum quod nescierunt quo errarent nisi ad lapides duros. **D** Secundo ponitur christi humilitas: ihesus autem abscondit se: Augustinus dicit. non abscondit se in angulo templi qui timens aut in domunculam fugiens. vel post murum aut columnam divertens. sed celica postestate se inuisibilem constituens insidiantibus. per medium illorum exiit: Et exiit de templo. In quo indeorum furia intelligitur. quia etiam in ipso templo

Sermo

lapidare voluerant saluatorē. Considera ut dicit Grego. salua-
toris nostri mansuetudinem et humilitatem. qui cum potentia
dumitatis nutu tacto mentis. suos persecutores posset in pe-
nas subite mortis obruere. tanq̄ pauidus humiliū se abstundit
Et hoc ppter tria. Primo quia nonduz aduenerat xps sue mor-
tis ut dicit Alchinius. Scđo quia tale genus mortis nō elegē-
rat. Tercio ut daret exemplū suis fidelibus non resistere psecu-
tionib⁹ sed fugere. Mat. 10. Si vos psecuti fuerint in una ciuita-
te. fugite in aliam xc.

Dominica in ramis palmar⁹ Ser. xxviii

Prima pars

Vm appropinquasset ihesus hierosolimis & remiss⁹
Bethphage ad montem oliveti xc. Mat. 21. Hoc
idem legitur Mar. 11. Luc. 19. Iohis. 12. Et si co-
tentis xps oīnez gloriā mundi. tñ ascendens hie-
rosolimaz ad passionem. claritatem excellentiam &
honorem regalem suscepit hodierna die. turbis acclamantib⁹
laudes. ramos ex arboribus praecedentib⁹ atq̄ in via psterne-
tibus vestimenta. Quod ideo xps fieri voluit. vt illud magnuz
virigeniti filij dei nomen p crucis misterium coram regibus et
potestatib⁹ huīis seculi. libera vocē predicaretur q̄tenus in noīe
ihesu crucifixi omne genu flectat celestis. terrestris et infernoz
et omis lingua confiteatur. quia dñs noster ihesus xps in glo-
ria est dei patris. In hoc igit̄ euangelio tria atinentur. Primum
est saluatoris imperii passiōni appiquantis. Scđm est scrip̄te
testimonium hoc totum prenūcantis. ibi: hoc aut̄ totum factu⁹
est xc. Tertiu⁹ est turbe tripudium xpm honorantis ibi: Euntos
autem discipuli xc. Circa primum tria facit. pmo namq̄
tria exprimit loca. duo ubi erat xpus. tertiu⁹ cui erat appiquus.
Est autem scienduz q̄ ut legit̄ in Jo. ante sex dies pascē sabba-
to vīz ante dñicam palmar⁹ xps applicuit bethanie quod erat
castellum marie & marthæ distans a hierlm quindecim stadijs.
modicum minus duobus milliarib⁹. ubi fecerunt christo cenaz
et martha ministrabat. Lazarus vero unus erat ex discumber-
tibus apporauit aut̄ maria pīxidez de alabastro vnguenti nar-
di pīstici preciosi. & vixit caput & pedes christi et extersit capit-
lis suis. et domus impleta est ex odore vnguenti. Cum vene-
rant autem Bethaniam multi non tantum propter ihesum. sed
vt Lazarum viderent resuscitatuz a mortuis. die vero sequenti